

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

НН інститут культури та мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор НН Інституту культури і мистецтв

проф. О. А. Устименко-Косоріч

« 30 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія та практика комунікацій

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>034 Культурологія</u>
освітня програма	<u>Культурологія</u>
мова навчання	<u>українська</u>

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв

« 30 » серпня 2022 р.

Голова Руденко О. Ф.

Суми - 2022

Розробники:

1. Єпик Л.І., к. іст. н., доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Протокол № 12 від «21» червня 2022 року.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології д., мист., проф. О. К. Зав'ялова

Схвалено науково-методичною комісією ін

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії інституту О.Ф. Руденко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		2-й	-й
		Семестр	
3-й		-й	
Лекції			
22 год.		год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
72 год.		год.	
Консультації			
2 год.		год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Теорія і практика комунікацій», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

Мета курсу «Теорія та практика комунікацій» надати уявлення про теорію комунікації та її практичні аспекти, що застосовуються у професійній діяльності.

Завдання курсу-сформуванати уявлення про основні галузі та розділи теорії комунікації у тому числі у застосуванні до конкретної культурологічної діяльності, ознайомити студентів з основними механізмами професійного спілкування та закріпити навички ефективного спілкування, узагальнити знання щодо системних особливостей комунікаційних технологій у сучасному медіапросторі.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами до вивчення дисципліни є опанування такими курсами як «Українська мова за професійним спрямуванням», «Філософія», «Культурологія».

3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: вивчення, узагальнення та реалізації в практичній діяльності вітчизняного і зарубіжного досвіду у практиці комунікацій; аналіз і творче переосмислення провідних концепцій та систем комунікацій; розширення знань про сучасні теорії комунікації, їх специфіку та історичну ретроспекцію, а також про інтерпретологію в сучасному світі.

Знання: володіти навичками роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями та електронними ресурсами. Уміння: Здатність застосовувати наукометричні бази даних та спеціалізоване програмне забезпечення у проектно-дослідницькій професійній діяльності.	ПРН-4	Знати принципи діяльності сучасних інформаційних технологій для аналізу та вирішення проектно-дослідницьких завдань в професійній практиці.
Знання: володіння навичками обробки й аналізу науково-теоретичної та інформації з різних джерел для узагальнення результатів. Уміння: Здатність залучати культурологічні концепції щодо інтерпретації сучасних художньо-мистецьких явищ і процесів у національному та світовому контекстах.	ПРН-7	Володіти навичками переосмислення наявних та створення нових професійних практик в галузі культури.
Уміння: обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати наукові проекти та заходи.	ПРН-10	Здатність брати участь у плануванні, підготовці і проведенні комунікаційних

Комунікація: взаємодія з учасниками та організаторами культурних проєктів з дотриманням законодавства та у відповідності до визначеної мети.		кампаній і заходів у відповідності до цілей і завдань організації на основі результатів досліджень.
Уміння: створювати простір продуктивного співробітництва у культурних установах та творчих об'єднаннях; формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних питань. Комунікація: діалогічність спілкування, наявність аргументованої громадянської та професійної позиції щодо актуальних суспільних питань.	ПРН-16	Володіти навичками міжособистісних взаємодій у науковому середовищі, вміти працювати в команді, формуючи чіткі правила комунікації всередині групи та підтримуючи сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A 90 – 100 Відмінно	Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.
B 82 – 89 Добре	Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.
C 74 – 81 Добре	Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).
D 64 – 73 Задовільно	Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.
E 60 – 63 Задовільно	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.
F 35 – 59 Не задовільно	Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.
FX 1 – 34 Не задовільно	Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль		Разом	Сума
Т 1.1.-1.5	Т 2.1-2.6.	60	100
Поточний контроль			
30	30		
Контроль самостійної роботи		40	
20	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання – залік, реферати, презентації результатів завдань та досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія комунікації

Розділ 2. Принципи сучасної комунікації

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія комунікації

Тема 1.1. Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти. Сутність, завдання й особливості навчальної дисципліни, її категоріальний апарат, історіографічні етапи дослідження. Основні функції, завдання, структура, наукові методи та міждисциплінарний характер комунікативних знань. Проблеми комунікацій в античній культурі; комунікативна проблематика в

християнській та новоєвропейській культурі, період Відродження, Новий час та у класичній німецькій філософії. Семіотика як новий напрям дослідження комунікацій. Проблеми комунікації у філософії XX ст.

Тема 1.2. Комунікація як процес: продукування, мультиплікація, розповсюдження, прийом, розпізнавання, використання інформації.

Структурні моделі комунікації. Основні елементи комунікативного процесу: джерело інформації, повідомлення (як процес передавання), кодування, канал, аудиторія, декодування, зворотний зв'язок.

Тема 1.3. Зміст і компоненти комунікації

Сучасне трактування поняття «комунікатор». Індивідуальне та інституційне в комунікаторі. Моделі комунікативної особистості. Характеристики (об'єктивні і суб'єктивні) аудиторії та сфери комунікації. Моделі комунікації. Типи комунікації. Закони спілкування. Тенденції розвитку сучасного спілкування

Тема 1.4. Форми і характеристика вербальної комунікації. Засоби комунікації. Умови сприйняття інформації: лінгвальні та нелінгвальні перешкоди для сприйняття інформації. Теоретичні моделі процесів сприйняття, кодування та розпізнавання вербальних сигналів. Види устномовленнєвої комунікації. Мову та мовлення як засіб і спосіб передавання повідомлень. Основні принципи ефективних письмових комунікацій

Тема 1.5. Невербальна комунікація.

Особливості невербальної мови. Структура невербальної комунікації. Види невербальних засобів спілкування (тактильний контакт, жести і пози, міміка та візуальний контакт, гучність, тембр, тональність мовлення, відстань спілкування) їх значення у діловій комунікації. Роль невербальних засобів у ситуаціях ділового спілкування. Психологічні механізми невербальної поведінки. Невербальний витік інформації.

Розділ 2. Принципи сучасної комунікації

Тема 2.1. Складові успішної устномовленнєвої комунікації. Види переконуючого впливу і способи його формування. Сучасне трактування поняття «психологічного впливу». Характеристики установок. Структура переконливого впливу. Стратегія і тактика аргументації. Ефективність вербальних комунікацій. Класифікація бар'єрів усної комунікації. Підходи до класифікації бар'єрів електронної комунікації. Особливості класифікації бар'єрів документної комунікації

Тема 2.2. Психологічні основи ділового спілкування. Основні концепції психологічного типування. Типи особистостей з соціоніки. Гендерні

тенденції в спілкуванні. Структурний аналіз. Трансакційний аналіз Е. Берна. Специфіка особливості спілкування з людьми різного віку. Класифікація рівнів комунікації за принципом розрізнення рівнів соціальної структури

Тема 2.3. Міжособистісні комунікації. Загальна характеристика міжособистісного спілкування (концепції спілкування, класифікації видів спілкування, структурні компоненти спілкування, види спілкування). Типи міжособистісних комунікацій. Перцептивна сторона спілкування: взаємосприйняття людьми один одного в процесі міжособистісної комунікації. Принципи формування першого враження. Психологія поведінки людини в процесі комунікації

Тема 2.4. Комунікації в організаціях. Характеристика групових процесів в організації. Функції групової комунікації (за М. А. Василик). Класифікація груп; види комунікацій між керівником і підлеглими. Стили керівництва. Стратегії позитивного самопозиціонування. Стратегії та стилі ведення перемовин (Гарвардський проект проведення перемовин). Внутрішньокорпоративний Public Relations. Особливості комунікації в малих групах. Характеристика внутрішньоорганізаційних комунікацій. Переговори і психологія конфлікту.

Тема 2.5. Масова комунікація. Сучасне трактування поняття масової комунікації. Роль установки і стереотипу в процесі масової комунікації. Психологія створення чуток і пліток, фейків.

Тема 2.6. Міжкультурна комунікація. Рівні, стилі, форми міжкультурної комунікації. Сучасні підходи до вивчення кроскультурної комунікації. Роль масмедіа у розвитку інформаційного суспільства. Поняття міжкультурної комунікації. Комунікативний міжкультурний розрив. Концепція та основні моделі інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство і мозаїчна культура. Концепцію демасифікації.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. Теорія комунікації											
Тема 1.1. Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти.	9	2	2			5					

Тема 1.2. Комунікація як процес: продукування, мультиплікація, розповсюдження, прийом, розпізнавання, використання інформації.	8	2	2			4						
Тема 1.3. Зміст і компоненти комунікації	13	2	2		2	7						
Тема 1.4. Форми і характеристика вербальної комунікації.	11	2	2			7						
Тема 1.5. Невербальна комунікація.	11	2	2			7						
Розділ 2. Принципи сучасної комунікації												
Тема 2.1. Складові успішної устномовленої комунікації.	11	2	2			7						
Тема 2.2. Психологічні основи ділового спілкування.	11	2	2			7						
Тема 2.3. Міжособистісні комунікації.	11	2	2			7						
Тема 2.4. Комунікації в організаціях	11	2	2			7						
Тема 2.5. Масова комунікація	13	2	4			7						
Тема 2.6. Міжкультурна комунікація.	11	2	2			7						
Усього годин	120	22	24	2		72						

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти.	2	
2	Комунікація як процес: продукування,	2	

	мультиплікація, розповсюдження, прийом, розпізнавання, використання інформації.		
3	Зміст і компоненти комунікації	2	
4	Форми і характеристика вербальної комунікації.	2	
5	Невербальна комунікація.	2	
6.	Складові успішної устномовленнєвої комунікації.	2	
7.	Психологічні основи ділового спілкування.	2	
8.	Міжособистісні комунікації.	2	
9	Комунікації в організаціях	2	
10	Масова комунікація	2	
11	Міжкультурна комунікація.	2	
	Всього	22	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти.	2	
2	Комунікація як процес: продукування, мультиплікація, розповсюдження, прийом, розпізнавання, використання інформації.	2	
3	Зміст і компоненти комунікації	2	
4	Форми і характеристика вербальної комунікації.	2	
5	Невербальна комунікація.	2	
6.	Складові успішної устномовленнєвої комунікації.	2	
7.	Психологічні основи ділового спілкування.	2	
8	Міжособистісні комунікації.	2	
9	Комунікації в організаціях	2	
10	Масова комунікація	4	
11	Міжкультурна комунікація.	2	
	Всього	24	

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теорія комунікацій: предмет і базові аспекти.	5	
2	Комунікація як процес: продукування, мультиплікація, розповсюдження, прийом, розпізнавання, використання інформації.	4	
3	Зміст і компоненти комунікації	7	
4	Форми і характеристика вербальної	7	

	комунікації.		
5	Невербальна комунікація.	7	
6.	Складові успішної устномовленнєвої комунікації.	7	
7.	Психологічні основи ділового спілкування.	7	
8	Міжособистісні комунікації.	7	
9	Комунікації в організаціях	7	
10	Масова комунікація	7	
11	Міжкультурна комунікація.	7	
	Всього	72	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору : кол. моногр. / за заг. ред. Є.Б. Тихомирової. Луцьк : ВМА «Терен», 2012. 354 с.
2. Абрамович С. Мовленнєва комунікація : підручник / С. Абрамович, М. Чікарькова. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – 2-ге вид., доп. К. : ВЦ «Академія», 2009. 346 с.
4. Бебик В.М. Основи теоретичної та практичної політології. Київ. 1994.
7. Бебик В.М. Політичний маркетинг і менеджмент. Київ. 1996.
5. Інтерактивні технології: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К.: А.П.Н., 2002. 136 с.
6. Кизилова В.В. Теорія і практика мовленнєвої комунікації [Текст] : навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2011. 183 с.
7. Макаренко Є.А. Віртуальна дипломатія : підручник / Є.А. Макаренко, Н.О. Піпченко. К. : Центр вільної преси, 2010. 302 с.

Додаткові:

1. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
2. Соціологія: Навчальний посібник / За ред. С.О.Макеєва. — 3-тє вид., стер. К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. 455 с.
3. Феллер М.Д. Текст як модель комунікативного акту (комунікативна ефективність тексту) // Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту: Зб. ст. / Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. К.: РВЦ «Київський університет», 1998.
4. Фінклер Ю.Е. Мас-медіа та влада: Технологія взаємин: Монографія. — Львів: Аз-Арт, 2003. 212 с. 167.

5. Фрідман Ю.Л. Методи, методика та напрями дослідження зарубіжних засобів масової інформації: Дис. ... магістра: Спеціальність журналістика. К., 2006. 110 с.
6. Чопп К., Донгес П. Політична комунікація // Мас-медіа на перехідному етапі: система мас-медіа, політична комунікація, аспекти журналістики, методи дослідження / За ред. Р.Блюма, М.Герольд, В.Іванова, В.Різуна. К., 2001. С. 115-143.

**9.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

Засоби ІКТ, презентації.

10. Інформаційні ресурси

<https://www.youtube.com/watch?v=CbwdimZgzD8>

<https://www.youtube.com/watch?v=RpyKvagik04>